

S. Sayısı : 136 ya ek

Esnaf Dernekleri ve Esnaf Dernekleri Birlikleri hakkındaki Kanun tasarısına dair Çalışma Komisyonu raporu (1/443)

Çalışma Komisyonu raporu

T. B. M. M.

Çalışma Komisyonu

Esas No. 1/443

Karar No. 10

8 . IV . 1949

Yüksek Başkanlığa

Ekonomi ve Ticaret Bakanlığınca hazırlanıp Ekonomi ve Ticaret Komisyonlarınca tetkik edildikten sonra Kamutaya sevk olunan «Esnaf Dernekleri ve Esnaf Dernekleri Birlikleri» Kanunu tasarısı Kamutayda görüşülürken doğrudan doğruya komisyonumuzla ilgisi ileri sürülerek Çalışma Komisyonuna verilmesi istenilmiş ve Yüksek Kamutayın kararı ile Komisyonumuza tevdi edilen tasarı Ekonomi ve Ticaret ve Çalışma Bakanlıkları temsilcileri huzurlarıyla yeni baştan incelenmişti.

Esnaf kelimesi; delâlet ettiği mâna itibarıyla tarif edilmek istenildi ve memleketimizin bu konudaki geçmiş tarihi seyri, tüccar ve esnaf teşkilâtlarıyla diğer Milletler mevzuatı da gözden geçirildi.

Esnafın diğer milletlerde tüccardan gayri olarak tarif ve tavsifi görülemediği gibi mevzuatımızda efradını câmi ayarına mâni bir tarif ve tavsife rastlanamadı.

Memleketimizde geçirdiği teşkilât safahatı tetkik edildi. Lonca teşkilâtı ve bunun ilgisiyle 1328 de «Dersaadet Esnaf Cemiyeti Talimatı» ve sonra da Ticaret ve Sanayi Odalarının kurulmasına mütaallik 655 sayılı Kanun ve bu kanunun tüzüğünde Esnaf ile ilgili hükümler bulunduğu görüldü.

Son harb seneleri içindeki iktisadi ve ticari teşkilâtlanmalar sahasında 1943 yılında yürürlüğe konulan 4355 sayılı «Ticaret ve Sanayi Odaları, Esnaf Odaları Kanunu» vaz edilmiş olduğu müşahede olundu.

Bu kanunun esnafa taallük eden kısımlarında esnafın meslek grupları içinde toplanması ve bu gruplarca seçilecek üyelerden esnaf odalarının meydana gelmesi ve buna inş-

mamen oda işlerinin tanziminde bir nevi müra-kabe ve müdahale yetkisini haiz umumi kâtip-ler tâyin olunması hususunun kabul edildiği görüldü.

Bu suretle meydana gelen ve esnafı odaya kaydolunmaya mecbur tutan bir âmme müessesesi meydana gelmiş oluyordu.

Bu kanun; âmmenin hukukunu korumak, memleket küçük sanayi ve küçük ticaret erbabını himaye etmek, sanatlarını zaptırap altın-da inkişaf ettirmek gayelerini gütmekle bilvasıta geçim şartlarını tanzim ve pahalılığı kaldırmak, mâmullerin sürümlerini tesbit ve muhafaza etmek, gıda maddelerinin taşışına mâni olmak gibi hususlarda da faydalı olmak imkânlarını sağlamak gayesini taşımakta idi ise de;

Bu odalar yukarda yazılı mevzu ve gayeleri gerçekleştirmemiş ve bilhassa piyasaya arz edilen malların azlığına mukabil talebin çokluğu neticesinde meydana gelen pahalılık ve düşük vasıflı malların sürülmesi ve imal edilmesi cereyanına da mâni olamamış ve esnafa da faydalı ve âmme menafiine hâdim olamamıştır.

İşte bu sebeple muvaffak olamayan ve tatbikinde zorluk görülen bu kanunun esnaf odalarına taallük eden hükümlerini ilga ederek hür ve ihtiyari, serbest ve karşılıklı hizmet, saygı ve sevgiye dayanan, içtimai tesanüdü hedef tutan bir teşekkül halinde dernekler kurulması prensipi düşünölmüştür.

Bu derneklerin Devlet câmiası içinde de her cihetten mümkün olduğu kadar himaye edilerek bâzı yardımlar temini ile genişlemesini ve ilerlemesini ve ilerleyişini temin etmek, bugün-

kü serbest sâyüamel kaidesine ve demokratik rejime uygun görülmüştür.

Hükümetin ve Yüksek Meclisin Ekonomik ve Ticaret Komisyonlarının «serbest dernek kurmak» hususundaki karar ve prensiplerine Komisyonumuz da prensip itibariyle ittifakla iştirak etmiştir.

Bu zaviyeden hareket eden Komisyonumuz; esnaf addolunan meslek, sanat ve hizmet erbabının; tam demokratik bir zihniyetle, aynı mesleğe mensup olan esnafın kendi aralarında veya muhtelif meslek mensuplarının bir arada toplanmaları ile birlikte veya ayrı ayrı gruplar halinde dernekler kurmaları esasını kabul etmiştir.

Bu prensipe dayanarak kurulacak olan meslekî veya muhtelit derneklerin meslekî veya muhtelit gruplar halinde birlikler kurabilmelerini dahi Komisyonumuz tasvip eylemiştir.

Bu suretle Anayasa, Kanunu Medeni ve Cemiyetler Kanununun hükümleri gerçeği içinde bu teşekküllerin tüzel kişilik iktisap etmeleri kabul edilmiş oluyor. Bu şekli ile bahis mevzuu dernekler ve birlikler âmme menfaatini ve cemiyetin intizam ve ahengini alâkadar eden hususlarda Hükümetin teftiş ve murakabesine tâbi tutulmuşlardır.

Ancak yukarda kısaca temas edilen ve haddi zatında Umumi Hıfzıssıhha, Belediye kanunları ile Ekonomi ve Ticaret Bakanlığının sinai norm ve standardizasyonu hükümlerini alâkadar eden hususlarla; gerek bunlara mütaallik kanunların ve gerek Türk Ceza Kanununun hükümleri ile bu hususlar ayrıca müeyyidelenmiş bulunmaktadır. Bundan başka esnafın riayete mecbur olduğu hükümlerle karşılıklı münasebetlerini ve yanlarında çalışanlara karşı olan hukuk ve vecibelerini tâyin eden Borçlar Hukuku ve hâlen hazırlanmakta olup Yüksek Meclise sevk edilmek üzere bulunan (Bir an evvel gelmesi Komisyonumuzca da yerinde görülen) «Küçük Sanatlar Kanunu» tasarısı bu hususları da tesbit ve tanzim ederek âmme menfaatlerini korumayı derpiş etmiş bulunmaktadır.

Bu itibarla serbest akitten doğacak derneklerin norm ve standartlara muhalefet, muhtelif ihtiyaç maddelerini bozmak ve taşış etmek gibi zaarrlı hareketlerine meydan verilmiyeceği de anlaşılır.

Arzedilen sebepler dolayısıyla serbest akde

müstenit dernek ve birlikler kurulmasında isabet mülâhaza edilmiştir. Bu dernekleri kuracak esnafı kimler olması lâzımgelceği, bu esnafın kanunlarını tarif ettiği ticaret ve sanayi erbabından ne gibi şartlar ve vasıflarla ayrılmış olabileceği üzerinde uzun tartışmalar yapıldı. Bu münasebetle Ticaret Kanunu ile ilgası düşünülen 4355 sayılı Kanunun esnafın tarifine mütedair hükümleri ve Yeni Ticaret Kanunu tasarısı ile Gelir Vergisi Kanunu tasarısındaki hükümler ayrı ayrı tetkik edildi. Esnafı tam mânasiyle belirten mutlak bir tarif ve hudut bulunamadı.

Bu hal karşısında memleketin iktisadi bünyesinde, içtimai durumuna ve hayat seviyesine göre, bizzat çalışan veya yanında başkasını çalıştıran, kâr ve zararı kendisine ait olan, nakdi sermayesinden ziyade bedeni mesaisine dayanan ve bu kazancı ancak maişetini temin edebilecek kadar az olan kimseye, mevcut Ticaret Kanununda «Küçük tacir» demesine veya Yeni Ticaret Kanunu tasarısında bu zümreye «Tacir değildir» vasfı verilmiş olmasına;

Esnaf Dernekleri Kanunu tasarısının gayesi ise; bu zümreyi büyük ticaret sanayi erbabından ayırarak lâyük oldukları veçhile himaye etmek bulunmasına;

Küçük Sanatlar Kanunu tasarısında küçük sanayi erbabı tavsif edilirken yukardaki şartlar göz önünde tutulmuş bulunmasına göre; ancak maişetini kazanabilen ticaret, sanayi ve hizmet erbabının senelik kazanç miktarlarının vasati olarak tesbiti için de ticarete satış, sanayide ve diğerlerinde imal ve satış gibi âmil-ler ele alınarak yıllık kazanç miktarının tâyini suretiyle esnafın tavsif ve tahdit etmeyi en uygun bir hal şekli kabul etmiş ve içtimai iktisadi ve hukuki vergi adaleti sağlayacak olan Gelir Vergisindeki esaslara mütenazır olarak esnafı tavsif ve çerçevelemeyi zaruri bulmuştur.

Mesele komisyonda görüşülürken normal kazanç ve cironun % 10 kâr hesabıyla ele alınarak 60 bin liralık bir emtia satışını ve sanayide bu kazancı temin edecek imal ve cironun esas tutulması kararlaştırılmıştır.

Yalnız memleketimizin muhtelif bölgelerinde itcare ve sinai muamelelerin ve hayat şartlarının farklı olması göz önünde tutularak muamele miktarının âzami haddi tasarıda gösterilmiş, ilâve edilen bir fıkra ile bu âzami mik-

tarın il ve ilçelerdeki esnafın durumuna göre tâyin ve tesbiti yetkisi Bakanlar Kurulu kararına bırakılmıştır.

Bu tasarı esnaf derneklerine, kurulmalarıyla beraber tüzel kişilik vermekte ve esnafı teşkilâtlandırmaktadır. Tasarı hükümlerindeki görev ve yetkiler tahdidi olmayıp kanun, ahlâk, ve âdaba mugayir olmamak, esnafın ve âmnenin hak ve menfaatlerini koruyacak her türlü kararları almak yetkilerini ihtiva etmektedir. Bu esaslara göre hazırlanacak ana sözleşmelerde dernek ve birliklerin özel durumlarının icabettirdiği hükümler de yer alabilecektir.

Bu suretle esnafın müşterek ve mütekabil menfaatler etrafında toplanmaları teşvik edilmekte ve kolaylaştırılmaktadır. Bilhassa bu meydana esnafın banka kredisi bulmakta kolaylıklara mazhar olması, bu maksatla Halk Bankasının bir esnaf bankası halinde daha verimli ve şümüllü bir surette - Tıpkı çiftçiler için Ziraat Bankasının olduğu gibi - çalışması için gerekli kredi ve sermayelerle takviye edilmesi ve buna

benzer sair cazip ve teşvikkâr imkânları dernek mensuplarına verilmesi bu dernekleri esnafa sevdirmeye ve geliştirmeye saik ve müessir vasıtalarından birisi olacaktır.

Esas ve prensipler üzerinde mutabık kalan Komisyonumuz maddelere geçmiş ve bâzı arkadaşların ileri sürdükleri ihtirazi mütalâalarla beraber takdim kılınan metindeki maddeleri kabul etmiştir. Maddelerdeki vuzuh ve sarahate binaen her maddeye gerekçede yer verilmesine lüzum görülmemiştir. Bu suretle düzenlenen kanun tasarısı Yüksek Meclise sunulmak üzere takdim kılındı.

Çalışma Komisyonu

Başkanı	Sözcü	Kâtîp
Erzurum	Denizli	İstanbul
Ş. Koçak	H. Oral	A. R. Arı
Burdur	Kıklareli	Konya
Dr. M. Ş. Korkut	Dr. F. Umay	Dr. A. Perkün
Manisa	Mardin	Zonguldak
Dr. M. N. Otaman	Dr. A. Uras	İ. Ergener

ÇALIŞMA KOMİSYONUNUN DEĞİŞTİRİŞİ

Esnaf Dernekleri ve Esnaf Dernekleri Birlikleri Kanunu tasarısı

Bölüm : 1

Esnaf Dernekleri

MADDE 1. — Esnaf ile bunların yanlarında çalışanların meslekî, içtimai ve iktisadi ihtiyaçlarını gidermek, mesleklerinde ilerlemelerini temin etmek, meslekî ahlâk ve tesanüdü korumak, müşterek, verimli ve ahenkli çalışmayı sağlamak amaçlarıyla kendi aralarında birlikte veya ayrı ayrı kurabilecekleri dernekler bu kanun hükümlerine tâbidir.

Esnaf olmıyanlarla esnaf yanında çalışmıyanlar esnaf derneklerine üye olamıyacıkları gibi dernek üyesi olup da bu vasıfları devamlı olarak kaybedenler dernekten çıkarılırlar.

Bu kanunda sarahat olmıyan hallerde Kanunu Medenin derneklerle ilgili hükümleriyle Dernekler Kanunu hükümleri uygulanır.

MADDE 2. — Aşağıda yazılı meslek, sanat ve hizmet erbabı bu kanunun tatbikında «Esnaf» addolunurlar.

A) Sabit veya seyyar olarak bizzat çalış-

mak veya işinin başında bulunarak başkalarını çalıştırmak suretiyle ve ancak kâr ve zararı kendisine ait olmak şartıyla perakende veya yarısı toptan olarak yıllık 60 bin lira veya daha az miktarda ticari emtia satışını yapan «Ticaret erbabı»,

B) Sabit olsun, seyyar olsun bizzat çalışmak veya işinin başında bulunarak başkalarını çalıştırmak suretiyle :

I - Satın aldığı iptidai madde ve yardımcı malzemesi yıllık tutarı 40 bin lirayı geçmeyen ;

II - Âmme müesseselerine ve hususi teşekküllere ücret mukabili iş yapıp yıllık ücret tutarı 20 bin lirayı geçmeyen ;

III - Hem kendi namına, hem de âmme müesseselerine ve hususi teşekküllere ücret mukabilinde iş yapıp yıllık satış ve yıllık ücret tutarı 40 bin lirayı geçmeyen ve bu suretle emeğini ve ihtisasını satan «Küçük sanayi erbabı» ;

C) Sabit olsun, seyyar olsun :

I - Üç otomobil veya on arabadan aşağı nakil vasıtasını bizzat çalıştıran veya işleten,

II - Deniz, göl veya şehirler üzerinde rüsum tonilâtosu tutarı 300 ton veya daha aşağı tonda nakil vasıtası çalıştıran veya işleten,

Ve bu suretlerle, kara ve su nakliyatı neticesi olarak aldıkları yıllık ücret tutarı 40 bin lirayı aşmayan emek, sanat ve maharetini satan «Küçük nakliyeciler»,

Ç) Sabit olsun, sayyar olsun :

I - Devamlı olarak ticari muamelelere tavassutta bulunmıyan,

II - Devamlı olarak tavassutta bulunsalar bile aldıkları yıllık ücretleri tutarı on bin lirayı aşmayan «Aracılar» (yani tellâllar, komisyoncular, simsarlar),

D) Sabit olsun, seyyar olsun :

Taş, maden, kireç, tuğla ve kiremit ocakları gibi işlerde bizzat çalışmak veya işin başında bulunarak başkalarını çalıştırmak suretiyle istihsalâtından yıllık satışı 60 bin lirayı geçmiyen «Madenciler»;

E) Ticaret ve sanayi kanunlarıyla odalar mevzuatına ve sair mevzuata göre ticaret, sanayi erbabından sayılmıyan ve yukarıda zikredilen gruplara da dâhil bulunmıyan diğer «Meslek ve sanat erbabı»;

(Her il ve ilceye ait yıllık cirolar, mahallelerinin ticari ve iktisadi durumlarına göre Bakanlar Kurulu kararı ile tesbit olunur.)

MADDE 3. — Her esnaf derneği kendi adını, merkezini, kurucularının adlarıyla ikametgâhlarını, kuruluş maksatlarını, vazife ve yetkilerini, derneğe girme ve dernekten çıkma ve çıkarılma usul ve şartlarını, derneğe dâhil olanların hak ve vecibelerini, derneğin hukuken temsil ve ilzamını, organların çalışma ve toplanma şekil ve usulleriyle derneğin idare ve murakabesine ait usulleri, dernek hesaplarının tutulması şekil ve şartlarını, dernek kararlarına riayet etmiyen üyelere tatbik olunacak müeyyideleri, bunlara itiraz yollarını ve bu husustaki kararların kesinleşmesi şartlarını, derneğin fesih veya tasfiyesine ait hükümleri ve yapılacak değişikliklerin ne suretle olacağını gösteren ve derneğin maksat ve gayesiyle ilgili sair hükümleri ihtiva eden bir ana sözleşme ile kurulur.

MADDE 4. — Esnaf dernekleri; ana sözleşmelerini, Dernekler Kanununun 4 ncü maddesine tevfikan mahallin en büyük mülkiye âmirine vermek-

le tüzel kişiliği iktisap ederler. Bu ana sözleşmeler Ekonomi ve Ticaret Bakanlığına gönderilir. Bakanlık bir ay zarfında mahallin en büyük mülkiye âmiri tarafından tetkikatını yaparak Dernekler Kanununa tevfikan işlem yapar.

Ana sözleşmelerde yapılacak değişiklikler de aynı usul ve hükme tâbidirler.

MADDE 5. — Esnaf derneklelerinin organları şunlardır :

- A) Genel Kurul;
- B) Yönetim Kurulu;
- C) Denetçiler;
- Ç) Haysiyet Divanı.

MADDE 6. — Genel Kurul, derneğe üye olanlardan teşekkül eder.

MADDE 7. — Genel Kurulun başlıca görev ve yetkiler şunlardır :

- A) Yönetim Kurulu üye ve yedeklerini seçmek;
- B) Denetçileri ve yedeklerini seçmek;
- C) Haysiyet Divanı üyelerini ve yedeklerini seçmek;
- Ç) Gelir ve gider tahminlerini ihtiva eden bütçe ve çalışma programını tasdik veya reddetmek;
- D) Kesinhesapları kabul veya reddetmek;
- E) Yıllık raporları tetkik ve yönetim kurulunu ibra etmek;
- F) Mesuliyeti görülen yönetim kurulu üyeleri aleyhine dâva açılmasına karar vermek;
- G) Meslekî gelişmeler için her çeşit kararlar almak;
- H) Ana Sözleşmede değişiklik yapmak;
- İ) Esnaf kulüpleri, müzeler, kütüphaneler, hastaneler, dispanserler ve âza için kredi müesseseleri ve daimî sergiler ve benzerlerinin açılmasına, dernek üyelerini, primi kendilerine ait olmak üzere, grup halinde sigorta ettirmeye karar vermek;

I) Dernek birliği kurulmasına veya mevcut birliğe iltihaka veya bu birlikten çıkmaya karar vermek;

J) Derneğin birliğe gönderilecek üyelerini ve yedeklerini seçmek;

K) Derneğin feshine karar vermek.

MADDE 8. — Genel Kurul yılda bir defa, ana sözleşmede gösterilen tarihte muayyen mahal ve saatte âdiyen toplanır. Üyelerin % 20 sinin is-

tekleri veya yönetim kurulunun veyahut da denetçilerin gösterecekleri lüzum üzerine her zaman olağanüstü toplanabilir.

Ana sözleşmenin tadilinden maada hususatta karar;

Toplantıda hazır bulunan üyelerin yarısından bir fazlasının çoğunluğu ile verilir.

Ana sözleşme tadilinde ise üçte ikisinin çoğunluğu şarttır.

Toplantılarda Ekonomi ve Ticaret Bakanlığının bir temsilcisi müşahit olarak bulunur.

MADDE 9. — Yönetim Kurulu Genel Kurul tarafından bir yıl süre içinde gizli oyla seçilecek olan en çok yedi üyeden ibarettir.

Dernek esnaf ile esnaf yanında çalışanlardan tereküp ediyor ise Yönetim Kurulunun en az iki üyesi esnaf yanında çalışanlardan seçilir.

Yedekler de aynı miktar ve nispette seçilir. Açılan üyeliklere bu tertip sırasıyla yedekler getirilir.

Yönetim Kurulu birisi başkanlık diğeri muhasebe işlerine bakmak üzere üyeleri arasında iş bölümü yapar.

MADDE 10. — Yönetim Kurulunun başlıca görev ve yetkileri şunlardır:

A) Derneği temsil etmek ve icabında bu temsil yetkisini kurul üyelerinden bir veya bir kaçına vermek;

B) Genel Kurul tarafından alınan kararları yerine getirmek;

C) İmza yetkisini haiz kurul üyelerini tâyin etmek;

Ç) Dernek memur ve müstahdemlerini tâyin, terfi, tecziye etmek ve işten çıkarmak;

D) Gelecek yılın gelir ve gider tahminlerini ihtiva eden bütçe ile çalışma programını hazırlamak ve Genel Kurula sunmak;

E) Derneğe üye olanların meslek ve sanatlarında gelişmeleri için kurslar ve muvakkat sergiler açmak;

F) Derneğe üye olanları ilgilendiren bilgi ve haberleri derleyip mensuplarına ulaştırmak;

G) Genel Kurulu âdiyen ve olağanüstü toplantılara çağırarak;

H) Muhtaç olan dernek mensuplarına doğum, hastalık, sakatlık ihtiyarlık ve ölüm yardımını yapmak;

İ) İş Kanunu hükümleri mahfuz kalmak

kaydıyle derneğe üye olanlar veya bunlarla müşterileri arasında çıkacak meslek ve sanata ait anlaşmazlıkları çözmeye çalışmak;

I) Dernek mensuplarını ilgilendiren malî, içtimai ve iktisadi hususları inceliyerek alınması gereken tedbirleri tesbit etmek ve bunların gerçekleştirilmesi için resmî ve hususi daire ve müesseseler nezdinde gerekli teşebbüslerde bulunmak, dernek mensuplarını ilgilendiren kanun, tüzük ve talimatnameyi hazırlayan resmî daire ve müesseselere görüşlerini bildirmek ve muhtelif kanunlarla verilmiş ve verilecek görevleri yerine getirmek;

J) Üyeleri arasında kooperatif kurulmasını teşvik etmek;

K) Dernek mensuplarının meslek ve sanatlarını gösteren hüviyet varakası vermek ve bu vesikaların verilme ve geri alınma şekillerini tesbit etmek;

L) Meslek ahlâk ve haysiyetini ihlâl eden Devlet mensuplarını haysiyet divanına sevk etmek;

M) Krediyeye muhtaç üyelerin bu ihtiyacını karşılayacak tedbirleri almak ve bu hususta Genel Kurula tekliflerde bulunmak;

N) Derneğe kayıtlı olanların münferiden temin edemedikleri iptidai maddede, makina, âlet ve malzemenin dernek aracılığı ile almış bedeli mukabilinde tevziine karar vermek;

O) İlk tahsil çağındaki çocuklarını okutmayacak durumda olan esnafın veya yanlarında çalışanların ilk tahsil giderlerini ve sosyal ihtiyaçlarını karşılamaya karar vermek;

P) Genel Kuruldan alınacak yetki dâhilinde gayrimenkul satın alınmasına, satılmasına, ipotek edilmesine, istikraz akdine ve sosyal yardımlarda bulunmasına karar vermek;

R) Ekonomi ve Ticaret Bakanlığının muvafakati ile Milletlerarası sergi ve panayırlara ve mesleki teşekküllere katılma hususunu Genel Kurula arz etmek;

S) Meslekî ve hukukî danışma yurtları açılmasına karar vermek.

MADDE 11. — Yönetim kurulu en az ayda bir defa toplanır ve başkanın çağırılması üzerine her zaman toplanabilir.

MADDE 12. — Denetçiler Genel Kurul tarafından bir yıl süre için gizli oyla seçilen en çok üç kişiden ibarettir.

Denetçilerin başlıca görev ve yetkileri şunlardır :

A) Genel Kurul tarafından alınan kararların Yönetim Kurulunca yerine getirilip getirilmediğini araştırmak;

B) Dernek muamelâtının dernek ana sözleşmesi esasları dâhilinde yürütülüp yürütülmediğini denetlemek;

C) Dernek muamele, hesap ve defterlerini en az üç ayda bir kontrol etmek;

Ç) Yıllık kesin hesabı tetkik, imza etmek;

D) Derneğin bir yıllık faaliyeti hakkında Genel Kurula rapor vermek;

E) Genel Kurulu olağanüstü toplantıya çağırarak;

MADDE 13. — Haysiyet Divanı, Genel Kurul tarafından bir yıl süre için gizli oy ile seçilecek en az üç üyeden teşekkül eder.

Divan gerek Genel Kurul, Yönetim Kurulu ve denetçiler tarafından verilen ve gerek vazifesi icabı ittila peyda edeceği derneğe ve üyelere taallük eden konuları müzakere eder ve karara bağlar. Bu kararlara karşı Genel Kurula itiraz edebilir. Genel Kurulun bu husustaki kararları kesindir. Kesinleşen kararlar Yönetim Kurulu tarafından icra edilir.

MADDE 14. — Esnaf derneklerinin gelirleri:

A) Derneğe gireceklerden ilk defa alınan kayıt ücretlerinden;

B) Üyelerden tahsis olunan yıllık aidattan;

C) Doğum, hastalık, sakatlık, ihtiyarlık ve ölüm halleri için alınabilecek yardım paralarından;

Ç) Her eşit bağışlardan;

D) İlan ve neşriyat bedellerinden;

E) Hüviyet varakaları bedellerinden;

F) İptidai madde, makina, alet ve malzeme tevziatından alınacak masraf ve hizmet karşılığundan;

G) Müteferrik gelirlerden ibarettir.

Bölüm : II

Esnaf dernekleri birlikleri

MADDE 15. — Esnaf dernekleri birleşerek bu kanun hükümleri dâhilinde «Esnaf birlikleri» kurabilirler. Esnaf dernekleri meslekî dernekler halinde veyahut muhtelif meslekler dernekleri yekdiğerleriyle birleşerek birlik kurabilirler.

MADDE 16. — Esnaf Dernekleri Birlikleri 3 ncü ve 4 ncü maddelerde yazılı olduğu gibi bir ana sözleşme ile kurulur.

MADDE 17. — Esnaf Dernekleri Birliklerinin organları şunlardır :

A) Genel Kurul,

B) Yönetim Kurulu,

C) Denetçiler.

MADDE 18. — Birlik Genel Kurulu üyeliğe dâhil derneklerin Genel Kurullarınca bir yıl süre için gizli oy ile seçilecek yedişer kişiden teşekkül eder.

MADDE 19. — Birlik Genel Kurulunun başlıca görev ve yetkileri şunlardır :

A) Yönetim Kurulunu ve yedeklerini seçmek,

B) Denetçiler ve yedeklerini seçmek,

C) Derneklerin muhasebe ve muamele yönetmeliklerini yapmak ve kesinhesap tiplerini tesbit etmek,

Ç) Esnafın iktisadi ve meslekî durumu hakkında rapor hazırlamak,

D) Dernekler arasında beraberlik kurmak ve bunların tekâmül ve inkişafı için lüzumlu görülecek tedbir ve kararları almak,

E) Birlik gelir ve gider tahminlerini ihtiva eden bütçeyi ve çalışma programını tasdik etmek,

F) Birliğe ait kesinhesapları tetkik ve tasdik etmek,

G) Yönetim kurulunu ibra etmek veya mesuliyeti görülen yönetim kurulu üyeleri hakkında takibita karar vermek.

MADDE 20. — Birlik Genel Kurulu, yılda bir defa ve ana sözleşmesinde gösterilen tarihte ve muayyen mahal ve saatte âdiyen toplanır ve birlik üyelerinin % 20 sinin istekleri veya yönetim kurulunun veyahut denetçilerin gösterecekleri lüzum üzerine her zaman olağanüstü toplanabilir.

Ana sözleşmenin tadilinden maada olan kararlar toplantıda mevcut üyelerin yarısından fazlasının çoğunluğu ile verilir. Ana sözleşmenin tadili ise üçte ikinin çoğunluğu ile karara bağlanır.

Toplantılarda Ekonomi ve Ticaret Bakanlığının bir temsilcisi müşahit olarak bulunur.

MADDE 21. — Birlik yönetim kurulu birlik

genel kurulu tarafından bir yıl içinde gizli oyla seçilen yedi kişiden ibarettir.

Yönetim kurulu kendi arasından bir başkan ve bir başkan vekili seçer.

MADDE 22. — Birlik yönetim kurulunun başlıca görev ve yetkileri şunlardır :

A) Dernekler arasında çıkacak anlaşmazlıkları çözmek,

B) Yurt içinde ve yabancı memleketlerdeki esnafa ait mevzuatı, haberleri ve esnaf için faydalı türlü bilgileri takip ve bunları derleyip neşretmek,

C) Derneklerde yapacağı incelemeler üzerine tesbit edeceği aksaklıkların giderilmesi için alınması gereken tedbirleri derneklere bildirmek,

Ç) Ekonomi ve Ticaret Bakanlığının muvafakatini aldıktan sonra Milletlerarası sergi ve panayırlara iştirak etmek,

D) Ekonomi ve Ticaret Bakanlığının muvafakatiyle yabancı memleketlerdeki esnaf teşekküllerinin vekillik, mümessillik veya muhabirliğini kabul ve ita etmek,

E) İdari ve kazai makamlarla sair resmî dairelerce istenilecek her türlü malûmatı vermek,

F) Yıllık faaliyeti hakkında Genel Kurula rapor vermek,

G) Gelir ve gider tahminlerini ihtiva eden Bütçe ve çalışma programını genel kurula sunmak,

H) Dernek mensuplarını ilgilendiren hususları inceliyerek alınması gereken tedbirleri tesbit etmek ve bunların gerçekleştirilmesi için resmî daire ve müesseseler nezdinde gerekli teşebbüslerde bulunmak ve dernek mensuplarını ilgilendiren kanun, tüzük ve talimatnamele-ri hazırlayan resmî daire ve müesseselere görüşlerini bildirmek.

MADDE 23. — Birlik Yönetim Kurulu en az ayda bir defa kendiliğinden ve lüzumu halinde başkanın çağrısı ile her zaman toplanır.

MADDE 24. — Esnaf dernekleri birliklerinin muameleleri, birlik yönetim kurulunca tâyin olunacak bir umumi kâtip tarafından yürütülür. Lüzumu halinde umumi kâtime bir yardımcı da verilebilir.

MADDE 25. — Esnaf dernekleri birlikleri-

ni yönetim kurulları Başkanları temsil eder.

Yönetim kurulları başkan veya başkan vekilleri ile umumi kâtinin müşterek imzaları birliği ilzam eder.

MADDE 26. — Denetçiler, Genel Kurul tarafından bir yıl süre için genel oy ile seçilen en çok üç kişiden ibarettir.

Denetçilerin başlıca görev ve yetkileri şunlardır :

A) Birlik Genel Kurulu tarafından alınan kararların birlik Yönetim Kurulunca yerine getirilip getirilmediğini araştırmak;

B) Birlik muamelelerinin birlik ana sözleşmesi esasları dâhilinde yürütülüp yürütülmediğini denetlemek;

C) Birlik muamele ve hesap defterlerini en az üç ayda bir defa kontrol etmek;

Ç) Birliğin yıllık kesinhesaplarını tetkik ve imza etmek;

D) Birliğin bir yıllık faaliyeti hakkında ve genel kurula rapor vermek;

E) Genel Kurulu olağanüstü toplantıya çağırmak.

MADDE 27. — Esnaf dernekleri birliklerinin gelibleri, üye derneklerin âza adedleriyle âzaları için tâyin edilen kaydiye ve yıllık aidat nispet ve miktarı üzerinden mütenasiben tâyin olunur.

Bölüm : III

Müşterek hükümler

MADDE 28. — Dernek ve birliklerin feshi Kanunu Medenin derneklere ait hükümlerine göre yapılır.

Bir dernek veya birliğin kendi kendisini feshine karar verebilmesi için toplanacak genel kurulda üyelerin en az üçte ikisinin hazır olması şarttır.

Bu nisap elde edilmediği takdirde ikinci bir toplantı yapılır. Bu toplantıda ikinci fıkrada yazılı nisap aranmaz. Fesih kararı hazır üyelerin üçte iki çoğunluğu ile verilir.

Feshine karar verilen dernek veya birlikler Ticaret Kanununun anonim ortaklıklara ait hükümlerine göre tasfiye olunurlar. Tasfiye neticesinde tahassül edecek paralar ana sözleşmede yazılı casalara göre dağıtılır.

MADDE 29. — Esnaf dernekleri ile birlikleri Ekonomi ve Ticaret Bakanlığının teftiş ve murakabesine tâbidir.

MADDE 30. — Esnaf dernekleri ile birliklerinin organlarına dâhil bulunan üyeler ile memur ve müstahdemleri derneklerle birliklerin paralarıyla para hükmündeki evrak ve senetleri ve sair malları aleyhine, kesin hesap, rapor ve diğer her çeşit evrak ve defterleri ve vesikaları üzerinde suç işledikleri takdirde bu gibilere bu suçlarından ötürü Devlet memurları hakkında uygulanan cezalar verilir.

MADDE 31. — Esnaf dernekleri ile birliklerinin memur ve müstahdemleri 3659 sayılı Kanuna bağlı değildirlir.

MADDE 32. — Bu kanunun yapımında mevcut 4355 sayılı Kanun ile teşekkül etmiş esnaf odaları ve bunlara bağlı meslekî teşekküller lâğv ve tasfiye edilirler.

Lâğvolunan esnaf derneklerinin mevcutları aynen veya paraya çevrilmiş ise nakden, bu kanuna göre bir yıl içinde kurulacak olan esnaf derneklerine ve birliklerine Ekonomi ve Ticaret Bakanlığının tensibi ile ihtiyaca göre devrolunur.

Lâğvolunan odaların mevcut paraları bu de-

vir yapılmaya kadar Ekonomi ve Ticaret Bakanlığınca gösterilecek bir bankaya yatırılır.

Lâğvolunan odaların evrak, defter ve kayıtları Ekonomi ve Ticaret Bakanlığının murakabesi altında bulunmak üzere mahallin en yüksek idare âmirinin emrine tevdi olunur.

MADDE 33. — Bu kanunun yürürlüğe girdiği tarihte esnaf odalarınca henüz tahsil olunmamış aidat tahsil olunmaz ve infaz için icra dairelerinde bulunan oda kararları infaz edilmez ve icra takibi durdurulur.

MADDE 34. — Bu kanunun yayımı tarihinde mevcut esnaf cemiyetleri bir yıl içinde bu kanun hükümlerine intikal etmeye mecburdurlar. İntibak etmeyen esnaf cemiyetleri münfesih addolunurlar.

MADDE 35. — 655 sayılı Ticaret ve Sanayi Odaları Kanunu ile ekinin ve tüzüğünün esnaf cemiyetlerine ve 4355 sayılı Kanun ile tüzüğünün esnaf odalarına ve meslekî gruplara ait hükümleri kaldırılmıştır.

MADDE 36. — Bu kanun yayımında yürürlüğe girer.

MADDE 37. — Bu kanunu Bakanlar Kurulu yürütür.